

یه که مین مالپه‌ری کوردی تایبته به پرسیار و وه‌لامی شه‌ری

(۳۰) سود سه‌بارته به

مانگی شه‌عبان

وه‌رگی‌رانی : ستافی وه‌لامه‌کان و مالپه‌ری به‌هه‌شت

ba8.org - walamakan.com

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەمە کورتە باسیکە دەربارەی مانگی شه‌عبان ، داوا کارین
خوای پەروەردگار بیکاتە مایەیی سوود و خێر ، وپاداشتی
هەموو ئەوانەش بداتەووە کە هاریکار دەبن لە چاپکردن و
بلاوکردنەویدا .

۱- مانگی شه‌عبان هەشتەم مانگە لە مانگە کۆچیەکان ،
ولە ئێوان مانگی ڕجەب و پەرمەزاندایە .

و بۆیە ناو نراوە بەو ناوەوە ؛ چونکە عەرەب تیایدا بلاو
دەبوونەووە و بەشوێن ئاودا دەگەران .

و هەگوتراوە: لەبەر بلاو بوونەووەی هۆزەکانە لە کون
ودۆڵەکاندا ، و گوتراوە: (شَعَبَ) واتە: دەرکەوتوووە لە ئێوان
مانگی ڕەجەب و پەرمەزاندایە .

و کۆیە کە ی (شعابین) و (شعابات) ه . تفسیر ابن کثیر (٤ / ١٤٧)
. ولسان العرب (١ / ٥٠٣) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۲- مانگی شه‌عبان مانگیکی پیروژه ، وزور کهس لیی بی
ئاگان ، وکه‌وتووته نیوان مانگی ره‌ج‌ب وره‌مه‌زانه‌وه ،

ئوسامه‌ی کوری زهید خوا لیی رازی بیت گپراویه‌تیه‌وه
وده‌لیت: گوتم: ((یا رسول الله، لَمْ أَرَكَ تَصُومَ شَهْرًا مِنْ
الشُّهُورِ مَا تَصُومُ مِنْ شَعْبَانَ، قَالَ: ذَلِكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ النَّاسُ عَنْهُ
بَيْنَ رَجَبٍ وَرَمَضَانَ، وَهُوَ شَهْرٌ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ
الْعَالَمِينَ، فَأَحَبُّ أَنْ يَرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ)) رواه النسائي (۲۳۵۷)
، وحسنه الألباني في الصحيحة (۱۸۹۸) .

واته: ئه‌ی پی‌خه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم هیچ
مانگیک نه‌م بینوی به‌قه‌د شه‌عبان به‌رۆژوو بیت ،
فه‌رمووی: ئه‌وه مانگیکه خه‌لک لیی بی ئاگان له‌نیوان
ره‌ج‌ب وره‌مه‌زاندایه ، وئه‌وه مانگیکه کرده‌وه‌کان تیایدا
به‌رز ده‌بیته‌وه بۆلای خودا ، بۆیه پیم خو‌شه کاتی
کرده‌وه‌کانم به‌رز ده‌بیته‌وه به‌رۆژوو بم .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۳- پیځه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم زۆربه‌ی مانگی شه‌عبانی وه‌ک سوننه‌ت به‌پروژوو ده‌بوو ، وئهم کاره‌ی له‌هیچ مانگیکی تر دا نه‌ده‌کرد ، عائیشه‌وه گپ‌راویانه‌ته‌وه وده‌لیت: ((ما رأيتُ رسولَ الله - صلى الله عليه وسلم استكملَ صيامَ شهرٍ قطُّ إلا شهرَ رمضان، وما رأيتهُ في شهرٍ أكثرَ صيامًا منه في شعبان)) رواه البخاري (۹۰۶۹) ، ومسلم (۱۱۵۶) .

واته: پیځه‌مبه‌ری خوام صلی الله علیه وسلم نه‌بینیوه هیچ مانگیک جگه له‌پره‌مه‌زان به‌ته‌واوی به‌پروژوو بیټ، ونه‌مبینیوه هیچ مانگیک زۆرت‌رینی به‌پروژوو بیټ جگه له‌مانگی شه‌عبان.

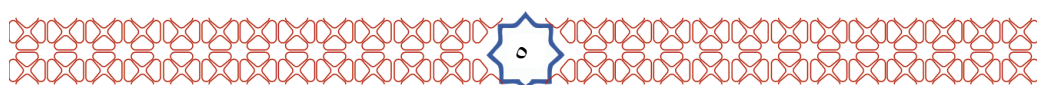
وه له‌پړیوایه‌تیکي تر دا هاتووه: ((کان یصوم شعبان کله ، کان یصوم شعبان إلا قليلاً)) رواه البخاري (۱۹۷۰) ، ومسلم (۱۱۵۶)

واته: هه‌موو شه‌عبان به‌پروژوو ده‌بوو ، و مانگی شه‌عبان به‌پروژوو ده‌بوو ته‌نها هه‌ندیکی نه‌بیټ .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۴- پیځه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم هیچ کات دوو مانگی به‌دوای یه‌کدا به‌پړوژوو نه‌ده‌بوو جگه له‌مانگی شه‌عبان وړه‌مه‌زان ، وزوړبه‌ی شه‌عبان به‌پړوژوو ده‌بوو وده‌یدا به‌دهم مانگی ږه‌مه‌زانه‌وه ، هه‌روه‌ک ئوم سه‌له‌مه گپړاویه‌تیه‌وه وده‌لټت: ((ما رأیت النبی صلی الله علیه وسلم یصوم شهرین متتابعین إلا شعبان ورمضان)) رواه الترمذی (۷۳۶) ، والنسائی (۲۳۵۶) وصححه‌الألبانی.

واته: پیځه‌مبه‌ری خوام صلی الله علیه وسلم نه‌بینیوه هیچ کات دوو مانگی به‌دوای یه‌کدا به‌پړوژوو بیت جگه له‌مانگی شه‌عبان وړه‌مه‌زان .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۵- چاکه‌کردن له کاتی غه‌فلت و بیئاگایی خه‌لکدا ،
فه‌رمووده‌که‌ی پیځه‌مبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم که
ده‌فه‌رموئ : ((ذَٰلِكَ شَهْرٌ يَغْفُلُ النَّاسُ عَنْهُ بَيْنَ رَجَبٍ
وَرَمَضَانَ)) واته: ئه‌وه مانگی‌که خه‌لک لی بی ئاگان له‌نیوان
په‌جه‌ب و په‌مه‌زاندایه .

ئاماژه‌یه‌کی تیدایه به‌وه‌ی کاریکی چاکه زیندوو
کردنه‌وه‌ی ئه‌و کاتانه‌ی که خه‌لک لی بی ئاگان به‌عیبادت
وکاری خیر ، و ئه‌وه شتی‌که خوا و پیځه‌مبه‌ر صلی الله علیه
وسلم پیا‌ن خو‌شه و لی پازین ، هه‌ر بویه هه‌ندی
له‌سه‌له‌ف پیا‌ن باش بوو سوننه‌ت کردن له‌نیوان مه‌غریب
وعیشادا و ده‌یان گوت ((هي ساعة الغفلة)) ، واته: ئه‌وه
سه‌عاتی‌که خه‌لک لی بی ئاگان .

و بویه نو‌یژ له‌سی یه‌کی شه‌ودا خیری زیاتره ؛ چونکه
خه‌لک له‌و کاته‌دا نو‌ستوون و بی ئاگان تیایدا له‌زیکر ویادی
خودا ، و پیځه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم فه‌رموویه‌تی:

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه بارهت به مانگی شهعبان

((أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ
اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ)) رواه
رواه الترمذي (۳۵۷۹) ، والنسائي (۵۷۲) وصححه الألباني.

واته: نزيكترين كات كه خودا له بهنده كه يه وه نزيكه
له ناوه پراستی شهودايه ، گهر توانيت له و كه سانه بيت
كه يادی خودا ده كه ن له و سه عاته كه دا ئه و ا ئه و كاره بكه .

ههر بویه سوننهت وزیكر ويادی خودا له و جيگه
وكاتانه دا كه خه لك لیى بى ئاگان وسهرقالی گالته وگه پن
چاكه وخیری زیاتره ، وهك بازاره كان وشوینه گشتیه كان .
لطائف المعارف لابن رجب (۱۳۱) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سہارہت بہ مانگی شہعبان

۶- یہ کیچک لہ سوودہ کانی چاکہ کردن لہ کاتی بی ئاگای
وسہ رقآل بوونی خہ لکدا :

موسولمان گہر لہو کات وساتانہ دا کاری چاکہ ی کرد
ئہوا زیاتر کردہ وہ کانی بہ پہنہانی دہیئت ، ونزیکترہ
لہ ئیخلاسہ وہ ، مروقی موسولمان لہ خوئی دلنیا نییہ لہ وہ ی
توشی پریا نہ بیئت گہر کردہ وہ چاکہ کانی بہ ئاشکرا ئہ نجام دا.

۷- بہ پروژوو بوونی مانگی شہعبان باشتہر وچاکترہ
لہ مانگہ حہرامکراوہ کانی تر ؛ چونکہ پروژووی مانگی
شہعبان لہ گہل پرمہ زاندا ہاوشیوہی سوننہ تہ کانی ترہ
لہ گہل فہرزہ کاندا ، وہ ہہروہک چوئن سوننہ تہ پراتیبہ کان
خیری زیاترہ لہ سوننہ تی موتلہق بہ ہہمان شیوہ پروژووی
پیش وپاش پرمہ زان خیری زیاترہ لہ وہی کہ بہ ماوہیہ کی
دوورتر پروژوو بگیردریئت . لطائف المعارف (۱۲۹/ ۳۴) .

بہ لام بہ نیسبہت ئہو فہرموودہیہ وہ کہ دہ فہرمویئت :
(أفضل الصيام بعد رمضان، شهر الله المحرم ، وأفضل الصلاة

(۳۰) سود و خالی گرنگ سەبارەت بە مانگی شەعبان

بعد الفريضة : صلاة الليل ((رواه مسلم . واته: باشترينى
پۆژوووەکان دواى پۆژوووى پەمەزان پۆژوووى مانگی
موحەپرەمە ، وباشتريى نوێژ دواى نوێژە فەرزەکان: شەو
نوێژە .

مەبەست لێى سوننەتى مۆتلەق و بى ھۆکارە ، واته :
سوننەتى مۆتلەق لەمانگی موحەپرەم دا باشتەرە ، پاشانى
مانگەکانى تر ، ھەرۆک چۆن باشتريى نوێژى سوننەتى
مۆتلەق: شەو نوێژە .

بەلام بەنيسبت مانگی شەعبانەو ، پەيوەستە بەمانگی
پەمەزانەو و لەگەڵ ئەو ، ھاوشیوەى شەشەلان کەباشتريى
پۆژوووى سوننەتە .

ھەرۆک چۆن باشتريى نوێژ دواى نوێژى فەرز
وسوننەتە پراتیبەکان ، شەو نوێژە لای زۆربەى زانایان . لطائف
المعارف (۱۲۹/ ۳۴) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه بارهت به مانگی شهعبان

۸- مانگی شهعبان مانگی بهرز بوونهوهی کردهوهی سالانهیه بو لای خودا ، ههروهک لهم فهرموودهیهدا هاتووہ : ((وهو شَهْرٌ تَرْفَعُ فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَأَحَبُّ أَنْ يَرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ)) واته: وئوه مانگیکه کردهوهکان تیایدا بهرز دهبیتهوه بولای خودا ، بویه پیم خو شه کاتی کردهوهکانم بهرز دهبیتهوه بهرۆژوو بم .

پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم پیی خوش بوو له کاتی بهرز بوونهوهی کردهوهکانیدا بهرۆژوو بیت ؛ چونکه زیاتر نزیکه له وهی خودا لی قه بول کات ، وپلهی بهرز بیتهوه ، دهی با موسولمانان چاو له پیغه مبه ره که یان صلی الله علیه وسلم بکهن ، ولهم رۆژانهدا زیاتر کردهوهی چاک بکهن له نیویاندا زۆر بهرۆژوو بن .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سەبارەت بە مانگی شەعبان

۹- بەرز بوونەووەی کردەووە بۆ لای خودا سێ جۆرە
هەروەک لەبەلگە شەریعەکاندا هاتوووە :

جۆری یەكەم : بەرز بوونەووەی پۆژانە ، لەهەموو
پۆژیکدا دوو جار کردەووە بەرز دەبێتەووە بۆلای خودا ،
جاریک لەپۆژو و جاریکی تریان لەشەودا ، هەروەک لەم
فەرموودەیدا هاتوووە: ((يرفع إليه عمل الليل قبل عمل
النهار وعمل النهار قبل عمل الليل)) رواه مسلم (۱۷۹) .

کردەووەی پۆژ لەکووتایی پۆژدا بۆ لای خودا بەرز
دەکرێتەووە ، و بەهەمان شیوە کردەووەی شەو لەکووتایی
شەودا بۆلای خودا بەرز دەکرێتەووە ، فریشتەکان کردەووەی
شەو لەکووتایی شەو و سەرەتای پۆژدا بەرز دەکەنەووە ،
و کردەووەی پۆژ لەکووتایی پۆژو سەرەتایی شەودا بەرز
دەکەنەووە ، هەروەک لەم فەرموودەیدا هاتوووە: ((يتعاقبون
فيكم ملائكة بالليل وملائكة بالنهار ويجتمعون في صلاة
الفجر وصلاة العصر ..)) رواه البخاري (۵۵۵) مسلم (۶۳۲) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهارهت به مانگی شهعبان

واته: فریشته‌کان به‌دوای یه‌کدا دین بو ناوتان وچاودی‌ریتان ده‌کهن ، فریشته گه‌لیک له‌شه‌ودا و فریشته گه‌لیکی تر به‌پوژ ، وکو ده‌بنه‌وه له‌نویژی نیوه‌پو وعه‌سردا .

هه‌رکه‌سیک له‌و کاتانه‌دا له‌عیباده‌تا بیت خودا به‌ره‌که‌ت ده‌خاته کار و پرزقیه‌وه. فتح الباري (۲ / ۳۷) .

هه‌ر بو‌یه زه‌حاک له‌کو‌تایی شه‌ودا ده‌گیا و ده‌یگوت :
(لا أدري ما رفع من علمي) واته: نازانم چ کرده‌وه‌یه‌کم به‌رز بو‌وه‌ته‌وه . لطائف المعارف (۱۲۷)

جو‌ری دووهم: به‌رز بو‌ونه‌وه‌ی هه‌فتانه ، هه‌موو هه‌فته‌یه‌ک کرده‌وه‌کان دوو جار به‌رز ده‌بنه‌وه ، پوژی دوو شه‌ممه و پینج شه‌ممه ، هه‌روه‌ک له‌م فه‌رمووده‌یه‌دا هاتوو: ((تفتح أبواب الجنة يوم الاثنين ويوم الخميس، فيغفر لكل عبد لا يشرك بالله شيئا إلا رجلا كانت بينه وبين أخيه شحناء، فيقال: أنظروا هذين حتى يصطلحا، أنظروا هذين حتى يصطلحا، أنظروا هذين حتى يصطلحا)) رواه مسلم (۳۶)

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه بارهت به مانگی شهعبان

واته: هه موو دوو شه ممان وپینج شه ممانیک ده رگای به ههشت ده کرینه وه ، خودا له هه موو که سیك خوش ده بیت که هاوبه شی بو خودا بریار نه دابیت جگه له که سیك نه بیت که له نیوان خوئی وبرا کهیدا ناخوشیه ک هه یه ، وپییان ده لیت: چاوه پری ئه و دووه بکه ن تاوه کو سولج ده که ن ، چاوه پری ئه و دووه بکه ن تاوه کو سولج ده که ن .

وئیراهیمی نه خه عی له پوژانی پینج شه ممه دا له لای خیزانه کهیدا ده گریا وخیزانه که شی له گه لی ده گریا وده یان گوت (اليوم تعرض أعمالنا على الله) لطائف المعارف (۱۲۷) .

واته: ئا ئه مرۆ کرده وه کاغان بهرز ده بیتته وه بۆلای خودا وپیشانی ده دریت .

جووری سییه م: بهرز بوونه وه ی سالانه یه ، هه موو سالیك له مانگی شهعباندا کرده وه کان بهرز ده بنه وه بو لای خودا ، ههروه ک له م فهرمووده یه دا هاتووه: ((وهو شهر

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه بارهت به مانگی شهعبان

تُرْفَع فِيهِ الْأَعْمَالُ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَأَحَبُّ أَنْ يَرْفَعَ عَمَلِي وَأَنَا
صَائِمٌ))

واته: ئه وه مانگی که کرده وه کان تیایدا بهرز ده بیته وه بۆ
لای خودا ، بۆیه پیم خوشه کاتی کرده وه کانم بهرز ده بیته وه
به پوژوو بم .

پاشان هه موو کرده وه کان دواى مردن به یه ک جاری
بهرز ده بنه وه ، و نامه ی کرده وه کان ده پیچریته وه ، ئه مه ش
جوړیکی تره له بهرز بوونه وه ی کرده وه .

۱۰- هه ر جوړه بهرز بوونه وه یه ک حیکمه تی خو ی هه یه
وخودا ده یزانیّت ، خوا به رنامه ده تیّریت ، و پیڅه مبه ر صلی
الله علیه وسلم ده گه یه نیّت ، و ئیمه ش ته سلیم بوو غمان
له سه ره .

* * * * *

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه بارهت به مانگی شهعبان

۱۱- باش وایه موسوّلمان کردهوهی چاکه زیاد بکات لهو کاتانه دا که کردهوه کان بهرز ده بیتهوه بو لای خودا ، و دوو شه ممه و پینج شه م بهر ژوو بیت ، هاوشیوهی پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم که له مانگی شهعباندا کردهوهی چاکه ی ده کرد و پرژووی زور ده گرد ، له پیناو به ده ست هیانی رازی بوونی خودادا .

۱۲- با موسوّلمان بیرخوی بینتهوه ، کردهوه کانی به چاک و خراپه وه ، بهرز ده کریتهوه بو لای خودا ، وبا کردهوه یه ک بو خوی هه لبرژیریت ، که پاداشتی له سه ر بیت نه ک سزا .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سەبارەت بە مانگی شەعبان

۱۳- مانگی شەعبان وەک پێشەکیەک وایە بۆ مانگی
رەمەزان و وەک پراھینان وایە بۆی ، ئەوێ لەرەمەزاندا خێر
وچاکە لەپۆژوو و خۆیندنی قورئان لەمانگی شەعبانیشدا خێر
وچاکە ، بەلکو ئامادە بێت بۆ مانگی رەمەزان ، و کاتی کە
رەمەزانی بەسەردا دێت چوست وچالاک بێت ، وتامی
پۆژووی کردبێت . لطائف المعارف (۱۳۴)

۱۴- هەندێ کەس گلەیی قورسی پۆژوو و خۆیندنی
قورئان دەکەن لەرەمەزاندا ، چونکە ئەوان خۆیان ئامادە
نەکردوووە بۆی و جگە لەرەمەزان پۆژووی تر ناگرن وشەو
نوێژ ناکەن جگە لەو مانگە ، کوا خۆ ئامادە کردن وخۆ
پراھینان بۆ مانگی رەمەزان ؟!

نەفس گەر پراھات لەسەر ئیسراحت ونوستن ، ئەوا
لەرەمەزاندا قورس دەبێت لەسەری شەو نوێژ بکات وقورئان
بخوینێت بەبێ خۆ پراھینان بۆی .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهارهت به مانگی شهعبان

ههروهک ئه بو به کرى به لخی ده لیت: (شهر الرجب
شهر الزرع ، وشهر شعبان شهر سقى الزرع ، وشهر رمضان
شهر حصاد الزرع) .

واته: مانگی په جهب مانگی چاندنه ، ومانگی شهعبان
مانگی ئاودانی زهرعاته ، ومانگی په مه زان مانگی
دوورینه وهی زهرعاته .

وههروهها ده لیت: (مثل شهر رجب کالریح ، ومثل
شهر شعبان مثل الغیم ، ومثل رمضان مثل المطر) . لطائف
المعارف (۱۲۱) .

واته: مانگی په جهب وهک با وایه ، ومانگی شهعبان
وهک هه ور وایه ، ومانگی په مه زان وهک باران وایه .

هه ر که سیک له په جهب زهرعات نه کات ، وله شهعباندا
ئاوی نه دات ، چۆن له په مه زاندا دهیدو وریته وه؟!

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه بارهت به مانگی شهعبان

و چۆن دهيهوئیت ههست بهچیز وخۆشی عیبادهت
بکات له مانگی ږه مه زاندا له کاتیډا پيش ږه مه زان خوئی بوئی
ئاماده نه کردوو و پيشتر ئه نجامی نه داوه وخوئی بو ئاماده
نه کردوو ؟! .

دهی با په له بکهین پيش له دهست چوونی هه له کان ،
یه حیای کوری مه عاز دهیگوت : (لستُ أبکي علی نفسي إن
ماتت فوات ، إنما أبکي علی حاجتي إن فاتت) حلیة الأولياء (۱۰ / ۵۱) ، والسیر (۱۳ / ۱۵) .

واته: بو خۆم ناگریم کاتی ده مرم ، به لکو بو هه ل و
پیویسته کان ده گریم کاتی له دهست ده چن .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سەبارەت بە مانگی شهعبان

۱۵- پيشه‌وايان و سه‌له‌فی سالح خويان يه‌کلایي ده‌کرده‌وه بو خويندنى قورئان له‌مانگی په‌مه‌زاندا ، وده‌يان گوت: (شهر شعبان شهر القرآن) لطائف المعارف (۱۳۵) .

واته: مانگی شه‌عبان مانگی قورئانه .

۱۶- مانگی شه‌عبان مانگی هاريكاري كردنى كه‌ساني هه‌ژار و موحتاجه و خيّر كردنه پييان ، به‌لكو به‌هيّز بن بوّ پوژووي مانگی په‌مه‌زان وشه‌و نوّيژ كردن له‌شه‌وه‌كاني دا .

۱۷- له‌هه‌له باوه‌كان: له‌مانگی شه‌عباندا کاتی دانی زه‌کاتيان ديّت دواي ده‌خه‌ن بوّ په‌مه‌زان ، به‌گومانی ئه‌وه‌ی په‌مه‌زان باشته‌ره و خيّر زياتره ، جا دواخستنی زه‌کات دواي هاتنی کاته‌که‌ی دروست نی یه ، چونکه سته‌مه له‌هه‌ژار ، چونکه دواخستنی‌ه‌تی له‌کاته‌که‌ی خو‌ی ، وتاوان وسه‌رپيچي خودايه ، به‌لام دروسته پيش خستنی زه‌کات له‌به‌ر پيويستی هه‌ژاران وهاريكاري کردنيان .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارهت به مانگی شه‌عبان

۱۸- هەر که‌سیک پۆژووی پهمه‌زانی پابردووی له‌سه‌ر بێت واجبه په‌له بکات له‌گرتنه‌وه‌ی پێش هاتنی مانگی پهمه‌زان ، مادام توانای گرتنه‌وه‌ی هه‌یه ، ودروست نی یه به‌بێ عورز دوا‌ی بخت بۆ دوا‌ی پهمه‌زان .

دایکی ئیمانداران عایشه‌ خوا‌ی لی‌ رازی بێت ده‌لیت :
لَا يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ، فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ
إِلَّا فِي شَعْبَانَ (رواه البخاري (۱۹۵۰) ومسلم (۱۹۵۰) .

واته: جاری وا هه‌بوو پۆژووی مانگی پهمه‌زان قه‌رزدار بووم ، ونه‌م ده‌توانی بیگرمه‌وه مه‌گه‌ر له‌شعباندا نه‌بێت .

ئێبن حه‌جه‌ر ده‌لیت: له‌م فهرمووده‌یه‌دا سوور بوونی عایشه‌ خوا‌ی لی‌ رازی بێت ده‌رده‌که‌وی‌ت له‌سه‌ر پۆژوو که له‌شعباندا قه‌زای ده‌کرده‌وه ، جا دروست نی یه دوا خستنی تاوه‌کو پهمه‌زانی داهاتوو دێت . فتح الباري (۴ / ۱۹۱) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

۱۹- هەر که‌سیک پۆژووی پهمه‌زانی له‌سه‌ر بوو ، و قه‌زای نه‌کرده‌وه تاوه‌کو پهمه‌زانیکى تری به‌سه‌ردا هات ، وگەر له‌به‌ر عوزریکی به‌رده‌وام بوو له‌نیوان هه‌ردوو پهمه‌زانه‌که‌دا ، ئه‌وا ته‌نها قه‌زا کردنه‌وه‌ی له‌سه‌ره ، وهیچی تری له‌سه‌ر نی‌یه.

ئه‌وه‌ش وه‌ک ئه‌وه‌ی نه‌خۆش بی‌ت ، ونه‌خۆشیه‌که‌ی به‌رده‌وام بی‌ت تاوه‌کو پهمه‌زانه‌که‌ی تر ، ئه‌مه‌یان هیچ تاوانی له‌سه‌ر نی‌یه له‌سه‌ر دواخستنه‌که‌ی ، چونکه‌ عوزری هه‌یه ، وته‌نها قه‌زا کردنه‌وه‌ی له‌سه‌ره ، وئه‌و پۆژانه ده‌گریته‌وه که‌نه‌یگرتوون .

به‌لام گەر ئه‌و دوا خستنه به‌بی عوزر بوو ، ئه‌وا ئه‌و که‌سه تاوان بار ده‌بی‌ت ، وزانایان کۆ ده‌نگن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی قه‌زا کردنه‌وه‌ی له‌سه‌ره ، به‌لام جیاوازن له‌وه‌دا که‌ئایا له‌گه‌ڵ قه‌زا کردنه‌وه‌که‌دا که‌فاره‌تیشی له‌سه‌ره یاخود نا ؟

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

بوچوونیک هه‌یه ده‌لیت: قه‌زای ده‌کاته‌وه و بو هه‌ر
رۆژیکیش خواردنی هه‌زاریک ده‌دا ، ئه‌وه‌ش بو چوونی
مالک و شافعی وئه‌حمه‌ده ، وه‌له‌م باره‌وه هه‌ندی ئه‌سه‌ر
له‌هه‌ندی سه‌حابه‌وه هاتووه .

وه‌هه‌ندیکی تر له‌زانیان ده‌لین: ته‌نها قه‌زای
ده‌کاته‌وه وکه‌فاره‌تی له‌سه‌ر نی یه ، ئه‌وه‌ش مه‌زه‌به‌ی ئه‌بو
حه‌نیفه‌یه ، وابن عثیمین هه‌لی بژاردوو و لای په‌سه‌نده .
ب‌روانه: المغنی (۴/ ۴۰۰) ، والشرح الممتع (۶ / ۴۴۵) .

۲۰- دروست نی یه تایبته‌ کردنی نیوه‌ی شه‌عبان
به‌رۆژوو گرتن وه‌هه‌روه‌ها تایبته‌ کردنی شه‌وه‌که‌ی به‌نویژ،
یاخود تایبته‌ کردنی به‌سه‌ردانی قه‌برستان ، یاخود خیر
کردن بو مردوو ، یاخود جوړیکی تایبته‌ له‌عیباده‌ت ،
هه‌موو ئه‌مانه‌ بیدعه‌ن .

و فه‌رمووده‌ی سه‌حیح نی یه له‌باره‌ی فه‌زلی عیباده‌ت
کردن له‌ شه‌وی نیوه‌ی شه‌عبانه‌وه که‌بتوانریت پشتی پی

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه بارهت به مانگی شهعبان

بیه ستریت ، به لکو فهرمووده کان یان زه عیفن ویاخود
مهوزوع ودروستکراون ، به پیچه وانهی هه ندی له زانایانه وه
که به سه حیحیان داناوه .

دوو باره ته ئکید له وه ده کهینه وه ئه و فهرموودانه ی له و
باره یه وه هاتوون یان زه عیفن ویاخود مهوزوع
وهه لبه ستراون به ده م پیغه مبه ره وه صلی الله علیه وسلم ،
وهیچ شتیکی وا سابت نه بووه له پیغه مبه ر صلی الله علیه
وسلم ، وهاوه لانه وه .

المنار المنیف لابن القیم (۹۸) ، والفوائد المجموعة للشوکانی (۱۰۶)
، وفتاوی ابن باز (۱ / ۱۸۶) ، وفتاوی اللجنة الدائمة (۳ / ۶۱) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارەت به مانگی شه‌عبان

۲۱- هه‌رکه‌سیک عاده‌تی وا بوو شه‌و نوێژ بکات ،
ونیوه‌ی مانگی شه‌عبان شه‌و نوێژی کرد بئ ئه‌وه‌ی باوه‌ری
وا بی‌ت ئه‌و شه‌وه‌ زیاده‌ی خیری هه‌یه‌ وتایبه‌تمه‌ندی خو‌ی
هه‌یه‌ ، ئه‌وا هیچی له‌سه‌ر نی یه‌ وکاره‌که‌ی دروسته‌ .

۲۲- دروست نی یه‌ تایبه‌ت کردنی نیوه‌ی مانگی
شه‌عبان به‌پۆژوو گرتن ، مه‌گه‌ر بۆ که‌سیک عاده‌تی وا بی‌ت
پۆژ نا پۆژی‌ک یاخود دوو شه‌م وپینج شه‌م به‌پۆژوو بی‌ت
وئ‌ه‌و پۆژه‌ بکه‌وی‌ته‌ ئه‌و پۆژه‌وه‌ که‌ئ‌ه‌م تیایدا به‌پۆژوو
ده‌بی‌ت ، بۆ ئ‌ه‌م که‌سه‌ دروسته‌ به‌لام کات‌ی که‌باوه‌ری وا
نه‌بی‌ت خیری زیاتره‌ وتایبه‌ت مه‌ندی خو‌ی هه‌یه‌

وه‌ ئ‌ه‌و فه‌رمووده‌ی له‌و باره‌یه‌وه‌ هاتوو‌ه‌ زه‌عیفه‌ وسه‌حیح
نی یه‌ .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سہارہت بہ مانگی شہعبان

۲۳- پوڑووی نیوہی شہعبانہ لہو پوڑانہ کہ پوڑوو گرتن
تیایدا سونہتہ چونکہ دہ کہویتہ پوڑہ سپیہ کانہ وہ کہ (۱۳) -
۱۴ (۱۵) لہ ، بویہ ہر کہ سیک بہو نیہتہ بہ پوڑوو بیت
تہوا سونہتہ پیکاوہ ، بہ لام نابی باوہری وا بیت تہو پوڑہ
خیری زیاترہ لہ مانگہ کانی تر ، بہ لام گہر کہ سیک بہتہنہا
تہو پوڑہ ، واتہ (۱۵) شہعبان بگریت تہوا پیی ناوتریت پوڑہ
سپی یہ کان بہ پوڑوو بووہ ، بہ لکو بویہ بہتہنہا گرتوویہ تی
بہ نیہتہ تی زیادہی خیر نہ بیت لہو پوڑہ دا تہوہش ریگری لی
کراوہ . اقتضاء صراط المستقیم لابن تیمیہ (۲ / ۱۳۸) ، ولطائف المعارف
(۱۳۶) ، وفتاوی ابن باز (۱ / ۱۸۶) .

۲۴- زوربہی زانایان فہرموودہی : ((إذا انتصف شعبان
فلا تصموا)) رواہ أبو داود (۲۳۳۷) ، والترمذی (۷۳۸) ، وابن ماجہ (۱۶۵)
واتہ: کاتی مانگی شہعبان گہشتہ نیوہ بہ پوڑوو مہ بن.

بہ زہعیفیان داناوہ ، وگہورہ زانایان دہ لین :
فہرموودہیہ کی مونکہرہ ، لہ وانہ: عبدالرحمن بن مہدی ،
وأحمد بن حنبل ، وأبو زرعة . لطائف المعارف (۱۳۵) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهارهت به مانگی شهعبان

ههر بۆیه پۆژووی دوای نیوهی شهعبان مه‌کروه نی یه ،
ته‌نھا پيش پهمه‌زان نه‌بیّت به‌پۆژيک یاخود دوو پۆژ
که‌حه‌رامه له‌و پۆژانه پۆژوو بگيردریّت.

۲۵- له‌سه‌ر ئه‌و بۆچوونه‌ش که‌فه‌رمووده‌ی پيگري کردن
له‌پۆژووی دوای نیوهی شهعبان به‌سه‌حيح ده‌زانن ئه‌و
که‌سانه ناگريته‌وه که‌عاده‌تيان وا بیّت به‌پۆژوو بن تيايدا ،
وه‌ک که‌سيک عاده‌تی وا بیّت پۆژ نا پۆژيک یاخود دوو
شه‌م وپينج شه‌م به‌پۆژوو بیّت وئه‌و پۆژه بکه‌ويته ئه‌و
پۆژه‌وه که‌ئهم تيايدا به‌پۆژوو ده‌بیّت ، بۆ ئهم که‌سه
دروسته به‌لام کاتّي که‌باوه‌ری وا نه‌بیّت خي‌ری زياتره
وتايه‌تمه‌ندی خو‌ی هه‌یه ، و هه‌رکه‌سيک پيش پازده‌ی
مانگی شهعبان به‌پۆژوو بوو وله‌گه‌ليشیا دوای پازده‌ی مانگ
به‌پۆژوو بوو ئه‌مه‌ش فه‌رمووده‌که نايگريته‌وه ، چونکه
له‌فه‌رمووده‌دا هاتووه: ((كان يصوم شعبان كله ، كان يصوم
شعبان إلاً قليلاً)) رواه البخاري (۱۹۷۰) ومسلم (۱۱۵۶) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارت به مانگی شه‌عبان

واته: هه‌موو شه‌عبان به‌پۆژوو ده‌بوو ، ومانگی شه‌عبان جگه له‌هه‌ندیکی نه‌بیّت هه‌مووی به‌پۆژوو ده‌بوو .

وه هه‌روه‌ها ئه‌وانه‌ش ناگریته‌وه که له‌دوای نیوه‌ی شه‌عبان پۆژووی قهرزی په‌مه‌زان ده‌گرنه‌وه .

۲۶- حه‌رامه پۆژوو گرنتی پیش په‌مه‌زان به‌پۆژیک یاخود دوو پۆژ ، مه‌گه‌ر بۆ که‌سیک عاده‌تی وا بیّت به‌پۆژوو بیّت ، یاخود پۆژووی نه‌زری له‌سه‌ر بیّت ، یاخود پۆژووی په‌مه‌زانی سالی پابردووی له‌سه‌ر بیّت ، یاخود له‌گه‌ڵ پۆژانی پیشوو به‌ده‌م یه‌که‌وه به‌پۆژوو بیّت ، له‌به‌ر ئه‌م فه‌رمووده‌یه: ((لا تَقْدَمُوا رَمَضانَ بِصَوْمٍ یَوْمٍ وَلَا یَوْمَینِ إِلَّا رَجُلٌ ۖ کَانَ یَصُومُ صَوْمًا فَلِیْصُمَهُ)) رواه البخاري (۱۹۱۳) ومسلم (۱۰۸۲) .

واته: پیش په‌مه‌زان به‌پۆژیک یاخود دوو پۆژ به‌پۆژوو مه‌بن، مه‌گه‌ر که‌سیک نه‌بیّت عاده‌تی وا بیّت به‌پۆژوو بیّت با به‌پۆژوو بیّت .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سەبارەت بە مانگی شەعبان

۲۷- بە پڕۆژوو بوونی کۆتایی شەعبان سێ حالەتی
هەیه:

یەكەم : بەنیەتی پەمەزان وەك ئیحتیات بەپڕۆژوو بێت ،
ئەمەیان دروست نی یە وپێگری لی كراوه .

دووەم: بەنیەتی نەزر ، یاخود قەزا كەردنەوێ پەمەزان
بەپڕۆژوو بێت ، ئەم جۆرەیان لای جەمھوری زانیان دروستە .

سێیەم: بەنیەتی سوننەتی مۆتەلق بگێردرێت ، ئەمەیان
مەكروھە ، مەگەر بۆ كەسێك عادیەتی وا بێت بەپڕۆژوو بێت
ئەم كەسە بەپڕۆژوو دەبێت ، یاخود پێش دوو پڕۆژ پێش
پەمەزان بەپڕۆژوو بووبێت ولەگەڵ پەمەزان بیداتە دەم
یەك . شرح النووي علی مسلم (۷ / ۱۹۴) ، ولطائف المعارف (۱۴۴) .

۲۸- حیکمهت له پریگری کردن له به پوژوو بوونی پوژیک یاخود دوو پوژ پيش په مه زان وهک له کتیی (لطائف المعارف) دا هاتووو بو ئه وهیه پوژوو وهیه ک بو په مه زان زیاد نه کړیت که به شیخ نییه له و ، ئه مه ش نهک وهک ئه هلی کتاب لی بیت که به بوچوونی خوین پوژووین زیاد ده کرد .

وهه هروه ها له بهر جیاوازی کردن له نیوان پوژوووی فهرز وسوننهت ، و جیاوازی خستنه نیوان خودی یهک جوړ له عبادده ته کان له سوننهت وفه رزه کاند ا دروسته وکاریکی باشه ، ههر بویه پیغه مبه ر صلی الله علیه وسلم پریگری کردوو له وهی نویژی سوننهت بلکیندریت به نویژی فهرزه وه به بی گورینی جیگه ی نویژ یاخود قسه کردن له نیوانیاندا (۴) . صحیح مسلم (۸۸۳) .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سه‌بارهت به مانگی شه‌عبان

۲۹- پوژی گومانای (یوم الشک) پوژی سی (۳۰) شه‌عبانه کاتی که‌جه‌وی دنیا هه‌وره ومانگ نابین‌دریّت ، ئەم ناوه‌ی لی نراوه ، چونکه گومانی تی‌دایه ، له‌و پرووه‌وه ئایا کو‌تا پوژی شه‌عبانه یاخود یه‌که‌م پوژی په‌مه‌زانه ؟

پوژووی ئەم پوژه حه‌رامه مه‌گه‌ر بو که‌سیک که‌عاده‌تی وا بیّت به‌پوژوو بیّت وبکه‌ویته دوو شه‌م یاخود پینج شه‌ممه‌وه ، له‌به‌ر ئەم فه‌رمووده‌یه: ((من صام يوم الشک فقد عصى أبا القاسم))

واته: هه‌ر که‌سیک له‌پوژی گومانای (یوم الشک) دا به‌پوژوو بیّت ، ئەوا به‌ته‌ئکید بی فه‌رمانی پی‌غه‌مبه‌ری صلی الله علیه وسلم کردوووه . رواه البخاري معلقا بصیغة الجزم (۳ / ۲۷) ، ووصله أبو داود (۲۳۳۴) ، و الترمذي (۶۸۶) ، وصححه الألباني .

(۳۰) سود و خالی گرنگ سهارهت به مانگی شهعبان

۳۰- له مانگی شهعباندا چهند پرووداویکی گه وره پرویان داوه ، له وانه:

– له سالی دووی کوچی دا پوژووی تیادا فهرز کرا .

– گوپینی قیبله له قودسه وه بو که عبهی پیروژ ، ئه وهش ههر له سالی دووی کوچی دا بوو ، و بوچوونیکی ههیه ده لیت: نه خیر له مانگی ره جه بدا بوو ، و بوچوونیکی تر ههیه پی وایه له مانگی (جمادی الآخره) دا بووه .

– ماره کردنی حه فه سه له لایه نه پیغه مبه ره وه صلی الله علیه وسلم له سالی سیی کوچی .

– غه زای (بنی المصطلق) له سالی پینجی کوچی دا .

– غه زای (تبوك) له سالی نوی کوچی ، وئهو جهنگه له ره جه بدا بوو وله ره مه زاندا گه پرایه وه ، و بوچوونیکی ههیه گوايه له شهعباندا بووه .

وصلی الله علی محمد وعلی آله محمد

مالپه ری به ههشت ba8.org

مالپه ری وه لامه کان walamakan.com

